

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0530008 Komosse (västra)

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Per-Olof Martinsson

BEVARANDEPLAN

Fastställd

2005-08-15

Diarienummer:

511-37908-2004

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530008 Komosse (västra)

Kommun: Ulricehamn, Tranemo Områdets totala areal: 2852 ha

Områdestyp: pSCI, SPA Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 3160 - Dystrofa sjöar och småvatten
- 7110 - Högmossar*
- 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
- 9010 - Västlig taiga*
- 91D0 - Skogbevuxen myr*
- A001 - Smålom
- A108 - Tjäder
- A127 - Trana
- A140 - Ljungpipare
- A151 - Brushane
- A166 - Grönbena
- A409 - Orre

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta bevarandesyftet i detta område är att bevara de olika våtmarkstyperna hydrologiskt intakta och utan ingrepp som stör landskapsbilden i ett av Sydsveriges största våtmarkskomplex samt att bevara förutsättningarna för de starkt specialiserade och unika växt- och djurarter som är bundna till dessa våtmarksmiljöer.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i december 1995.

Beskrivning av området

Området är ett av Sydsverigers största komplex av öppna, välvda mossar och örtrika kärr. Mosseplanen är mycket rika på hydro-morfologiska strukturer inklusive äkta höljegölar. Myren är belägen i utkanten av Sydsvenska höglandet och omges av barrskogsområden.

Kvalitet: Ett mycket välutvecklat och unikt exempel på en mosaik av stora, öppna kärr och välvda mossar. Området är mycket betydelsefullt för ett flertal fågelarter och rymmer flera spelplatser för orre.

Sårbarhet: Myrområdets höga naturvärden är känsligt för hydrologisk påverkan och skogsbruk. Dessa typer av störningar bör emellertid inte utgöra något hot eftersom hela området är skyddat som naturreservat.

Bland annat försvarets överflygningar ger upphov till störande buller som påverkar intrycket av orörd vildmark för besökande.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Arealen öppen mosse ska bibehållas.

Den hydrologiska regimen ska upprätthållas.

Värdefulla naturskogar på fastmarksholmar och i sumpskogar ska skyddas mot avverkningsåtgärder. Där förutsättningar finns ska naturvärdena förstärkas genom bl.a. ökad andel död ved.

Goda förutsättningar för häckande och spelande fåglar ska upprätthållas.

Markägareförhållanden

Staten, Svenska Naturskyddsföreningen, privat

Vad kan påverka negativt

Alla typer av ingrepp på eller i anslutning till våtmarksområdet och som påverkar de hydrologiska förhållandena i våtmarken utgör de mest allvarliga hoten. Sådana ingrepp kan vara dikning, torvtäkt, omfattande avverkningar, byggande av vägar (omfattar även skogsbilvägar), järnvägar etc.

Andra typer av påverkan som kan utgöra hot är det diffusa nedfallet av kväve och andra luftföroreningar. Framförallt kvävenedfallet kan misstänkas skapa förutsättningar för en accelererad igenväxning av öppna mosseytor.

Oförsiktig hantering i samband med skogsmarksgödsling och/eller -kalkning kan medföra ogynnsam påverkan på i första hand perifera delar våtmarken.

Våtmarkskalkning.

I övrigt utgör alla typer av exploateringar som t.ex. kraftledningar, master, torn och intensivt skogsbruk på eller i anslutning till våtmarken ett allvarligt hot mot den upplevelse av orörd vildmark som våtmarken erbjuder.

Risken för ingrepp inom våtmarksobjektet bedöms som liten eftersom hela området är skyddat som naturreservat. Ingrepp i omgivningarna kan dock i större eller mindre grad även påverka våtmarksområdet.

Bevarandeåtgärder

Hela området är skyddat som naturreservat.

Den löpande skötseln av området inskränker sig till underhåll av vandringsleden på spång över en begränsad del av våtmarken. I övrigt bedöms inga särskilda bevarande- eller skötselåtgärder erfordras för att bevara områdets höga naturvärden.

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Bevarandestatus

Naturresept genom Länsstyrelsens beslut den 17 juni 1991.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med gleasa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnått. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Andersson, L. 1976: Komosse - norra delen, Jönköpings kommun. Naturinventering. Länsstyrelsen i Jönköpings län, Naturvårdsenheten.

Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-1113-8.

Franzén, L. 1986: Komosse. Strövtåg i tidlöst landskap. Växjö.

Johansson, S. 1977: Komosse - södra delen, Jönköpings kommun. Naturinventering. Länsstyrelsen i Jönköpings län, Naturvårdsenheten.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1976: Natur i Älvsborgs län.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1980: Skötselplan för naturreseptet Komosse. Beslut 1980-11-17.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1991: Skötselplan för naturreseptet Komosse södra. Beslut 1991-06-17.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Våtmarker i Älvsborgs län.

Oswald, H. 1923: Die Vegetation des Hochmoores Komosse. Sv. Växtsoc. Sällsk. Handl. I, Uppsala.

Wallentinus, H-G, Carlsson, L, Kjellin, C. 1980: Vegetationskartering av Komosse. Inst. Kulturteknik, sekt. lantmäteri, KTH, rapp. ser. A 3:35, Stockholm.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

3160 Dystrofa sjöar och småvatten

<i>Beskrivning:</i>	<p>Björnsjön är en liten myrgöl med starkt humusfärgat vatten. Gölen omges helt av myrmark.</p> <p>Gölen är en källsjö med den omgivande myren som enda tillrinningsområde. De ekologiska förutsättningarna för naturtypen och de ingående arterna präglas av näringsfattiga förhållanden och naturligt lågt pH-värde.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal -Arealen av naturtypen ska vara minst 28 hektar.</p> <p>Struktur och funktion -Totalfosforhalten får högst vara 25 µg/l (tillståndsklass 2).</p> <p>-Naturtypen ska ha en naturligt lågvuxen gungflyvegetation, vilket innebär att täta vassbestånd högst får täcka x % av gungflyets yta.</p> <p>Typiska arter -Förekomsten av typiska kärlväxtarter ska bibehållas eller öka. Därför ska minst 2 av de typiska kärlväxtarterna y och z förekomma i minst x% av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Pågående nedfall av gödande luftföroreningar kan påverka vattenkvaliteten negativt. Övriga hot i form av hydrologiska förändringar bedöms inte relevanta då området är skyddat som naturreservat.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Se objektnivå</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>För närvarande gynnsam inom natura 2000-området. Kommer att beskrivas mer detaljerat när basinventeringen genomförts.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.</p>

7110 Högmossar*

Beskrivning: Olika typer av m.el.m. tydligt excentriskt och koncentriskt välvda högmossar utgör huvuddelen av myrkomplexets areal. Här och var finns glest växande martallar. I övrigt är mossarna helt öppna. Enskilda mosseytor avskiljs från andra genom m.el.m. väl utvecklade dräneringsdråg, andra kärrpartier eller sumpskogar. Karakteristiskt för högmossarna på Komosse är den sällsynt rika förekomsten av hydromorfologiska strukturer med stora komplex av lösbottnenhöljor och höljegölar, en stor myrgöl samt olika typer av tuvstrukturer.

De ekologiska förutsättningarna för naturtypen och de ingående arterna utgör lång kontinuitet med konstant hög markfuktighet och näringsfattiga förhållanden.

Bevarandemål: Areal
-Arealen högmossar ska vara minst 1850 hektar.

Struktur och funktion

-Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst 1800 ha.

-Trädskiktets täckningsgrad ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.

-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärlväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Fotnot: Arter och inventeringsmetodik bestäms i samband med basinventeringen.

Negativ påverkan: Se objektnivå.
Dålig kunskap om de befintliga dikningarnas påverkan på hydrologin i myrhabitatet.

Bevarandeåtgärder: Se objektnivå

Bevarandestatus: För närvarande gynnsam inom natura 2000-området. Kommer att beskrivas mer detaljerat när basinventeringen genomförs.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Beskrivning: Inom våtmarken finns ett flertal öppna, m.el.m. tydligt avgränsade, svagt välvda mosseitor vilka omväxlar med kärr och tydligt välvda mosseitor i det hydrologiskt sammanhängande myrkomplexet. De svagt välvd mossarna är vanligtvis tämligen enhetliga vegetationsmässigt och är inte så rika på hydrologiska strukturer.

De ekologiska förutsättningarna för naturtypen och de ingående arterna utgör lång kontinuitet med konstant hög markfuktighet och näringsfattiga förhållanden.

Bevarandemål: Areal
-Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara minst 570 hektar.

Struktur och funktion

-Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst 500 ha.

-Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.

-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärlväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Fotnot: Arter och inventeringsmetodik bestäms i samband med basinventeringen.

Negativ påverkan: Se objektnivå.
Dålig kunskap om de befintliga dikningarnas påverkan på hydrologin i myrhabitatet.

Bevarandeåtgärder: Se objektnivå

Bevarandestatus: För närvarande gynnsam inom natura 2000-området. Kommer att beskrivas mer detaljerat när basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

Beskrivning: Utgör gammal barrblandskog, med inga eller få ingrepp, på fastmarksholmar ute på mosseplanen.

De ekologiska förutsättningarna för naturtypen och de ingående arterna utgör främst lång kontinuitet med naturlig dynamik vad gäller fuktighets- och instrålningsförhållanden samt markkemiska förhållanden.

Bevarandemål: Areal

- Arealen västlig taiga ska vara minst 57 ha eller öka.

För undertyperna gäller att:

- Arealen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) ska vara minst x ha eller öka.
- Arealen lövrik barrnaturskog, lövbrännor och andra lövdominerade taigatyper ska vara minst x ha eller öka.

Struktur och funktion

- Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)
- På mer än x (90) % av arealen ska lövträdsandelen i granskogar vara minst x %, varav lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma med minst x %.
- Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området.
- Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på x hektar varje x-årsperiod. (Med "naturvårdsbränning" menas att minst x m³ ved och minst x träd grövre än x cm dbh lämnats per ha.)
- Efter brand ska det finnas förnygring av tall, i undergrupp tallskog av lingonris-typ, 18 år efter brand med minst x stammar över 1 m höjd och stammar högre än 2 m höjd av sälg, rönn och asp i mer än x (80) % av provytorna.
- Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

- Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska kärleväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
- (-Minst x av de typiska vedsvamparna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.)
- Antalet häckande par av de typiska fågelarterna a, b, c, etc. ska vara minst x, y respektive z.

Negativ påverkan: Pågående nedfall av luftföroreningar kan påverka t.ex. lavfloran negativt. Övriga hot inom området i form av dikningar, skogsbruk, skogsgödsling, skogsmarkskalkning etc bedöms ej relevanta då området är skyddat som naturreservat.

Bevarandeåtgärder: Se objektnivå

Bevarandestatus: För närvarande gynnsam inom natura 2000-området. Kommer att beskrivas mer detaljerat när basinventeringen genomförs.

Uppföljning: Se tillsviare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

91D0 Skogbevuxen myr*

<i>Beskrivning:</i>	Utgör huvudsakligen randskog innanför laggzonen utmed stora delar av mosseytorna samt i anslutning till fastmarksholmar ute på mosseplanen. De ekologiska förutsättningarna för naturtypen och de ingående arterna utgör främst lång kontinuitet med konstant hög markfuktighet, naturlig dynamik vad gäller fuktighets- och instrålningsförhållanden samt markkemiska förhållanden.
<i>Bevarandemål:</i>	Areal -Arealen skogsbevuxen myr ska vara minst 285 hektar. Struktur och funktion -Det ska finnas minst x m ³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved skall i objektet uppgå till minst 1:5) -Hela arealen skall ha ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt Typiska arter -Minst x av de typiska kärlväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna. -Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
<i>Negativ påverkan:</i>	Skogsbruksåtgärder i angränsande områden kan påverka myrens kantzonerna negativt. Övriga hot inom området i form av dikningar, skogsbruk, skogsgödning, skogsmarkskalkning etc bedöms ej relevanta då området är skyddat som naturreservat.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se objektnivå
<i>Bevarandestatus:</i>	För närvarande gynnsam inom natura 2000-området. Kommer att beskrivas mer detaljerat när basinventeringen genomförs.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

A001 Smålom; *Gavia stellata*

Beskrivning: Smålommen vill ha tillgång till lämpliga bytesdjur (fisk upp till 20 cm), vilket i svenska invatten innebär främst småvuxen mört- eller laxartad fisk eller vatten med goda bestånd av siklöja. Lämpliga häckningsplatser utgörs i allmänhet små och fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder och med små gungflyholmar. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktigt. Arten är störningskänslig främst under ruvningen (mitten av maj – början av juli i södra Sverige, juni-juli i norra Sverige).

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. De inom området förekommande lämpliga häckningsmiljöerna skall bevaras.

Negativ påverkan: Förändringar som kan skada fiskstammarna i kringliggande sjöar där lommen födosöker. Eventuella hot mot artens häckningsmiljöer på myren bedöms inte relevanta då området är skyddat som naturreservat.

Bevarandeåtgärder: Uppföljning av artens status i regionen får ligga till grund för eventuella bevarandeåtgärder som kan innefatta fiskevårdande åtgärder i kringliggande sjöar och vattendrag samt eventuellt kompletterande skydd för arten genom beslut om tillträdesförbud under häckningsperioden.

Bevarandestatus: För närvarande gynnsam inom Natura 2000-området.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A108 Tjäder; *Tetrao urogallus*

<i>Beskrivning:</i>	Tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Arten rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km ² .
<i>Bevarandemål:</i>	Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. Populationen ska vara stabil eller ökande.
<i>Negativ påverkan:</i>	*Fragmentering. Tjärderns livsmiljöer blir för små. Andra hot mot arten är de som nämns här nedan. Dessa är inte aktuella i nationalparken. *Storskaligt skogsbruk *Plantering av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Ett samarbete med markägare utanför objektet behövs så att artens krav på lämpliga livsmiljöer kan bli tillfredsställande inom åtminstone 75-100 km ² .
<i>Bevarandestatus:</i>	För närvarande gynnsam inom Natura 2000-området.
<i>Uppföljning:</i>	Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A127 Trana; *Grus grus*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Tranan häckar på sankna sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten.</p> <p>Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m.</p> <p>Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning.</p> <p>En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. Trana skall kunna häcka och rasta framgångsrikt i området</p> <p>Minst 1 flygfärdig unge skall produceras årligen inom området.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Arten är känslig för störningar vid häckningen. Arten är också känslig mot förändrad vattennivå i våtmarken där den häckar. För närvarande finns inga uppenbara hot mot arten i Sverige.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Befintliga bevarandeåtgärder</p> <p>Tranan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av trana. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av trana. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a§ MB krävas. I Västra Götalands län krävs tillstånd för markavvattning (dikning) (MB 11: 13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Tranan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Tranan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Tranan är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>För närvarande gynnsam inom natura 2000-området.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare</p>

A140 Ljungpipare; *Pluvialis apricaria*

Beskrivning: Ljungpiparen häckar huvudsakligen i fyra olika miljöer. I norra Sverige är det en karaktärsart på fjällhedar och lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet. Arten kräver stora sammanhängande öppna område. Ljungpiparen är ytterligt sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Överstiger den öppna arealen 30 ha uppträder arten tämligen regelbundet, men det är först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha som arten finns på alla mossar. De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket. I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. Populationen ska vara stabil eller ökande.

Negativ påverkan: I södra Sverige är den kraftigt fortlöpande igenväxningen av öppna marker det stora hotet. Orsakerna till tillbakagången är flera, främst tidigare dikning och torrläggning av myrmark, ökad förekomst av träd och högväxta ris på högmossar till följd av atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve, samt fragmentering av öppna marker genom igenväxning. Den minskade odlingen i södra Sveriges skogsbygder kan eventuellt försvåra situationen för det sydliga beståndet, då den leder till sämre födosöksförhållanden under den krävande ägglägningsperioden.

Bevarandeåtgärder: Det är viktigt att det svaga sydsvenska beståndet stärks. Detta kan endast ske om hydrologin på utdikade högmossar återställs och den uppväxande skogen och träden avverkas. Mossar av öppen karaktär måste finnas kvar i södra Sverige. Markavvattning eller andra åtgärder som påverkar hydrologin kan vara ett hot mot arten där den förekommer.

Bevarandestatus: För närvarande gynnsam inom natura 2000-området.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A151 Brushane; *Philomachus pugnax*

<i>Beskrivning:</i>	Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling. Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordytor och grunda vattensamlingar. Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen. Som rastlokaler utnyttjas bl.a. öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gytjtjiga bottnar.
<i>Bevarandemål:</i>	Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. Populationen ska vara stabil eller ökande.
<i>Negativ påverkan:</i>	Markavvattning har försämrat eller förstört tidigare livsmiljöer för arten. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer är ett hot, eftersom brushanen har relativt stora arealkrav. Uppväxande träd och buskar på, och runt, goda häckningsmiljöer bidrar till ett ökat predationstryck från främst kråka, men även räv och grävling.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Vatten-regimen måste vidmakthållas, så att de fuktiga eller våta gräs- och starrmaderna ej torkar ut under sommaren. Fragmentering av de ofta vidsträckta maderna får ej ske. En undersökning bör göras för att utröna förutsättningarna för brushanen att häcka inom området. Resultaten får ligga till grund för eventuella restaureringsåtgärder av häckningsplatser.
<i>Bevarandestatus:</i>	För närvarande gynnsam inom natura 2000-området.
<i>Uppföljning:</i>	Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A166 Grönbenan; *Tringa glareola*

<i>Beskrivning:</i>	Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankta stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar. De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär.
<i>Bevarandemål:</i>	Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. Populationen ska vara stabil eller ökande.
<i>Negativ påverkan:</i>	Dikning av myrmark, framför allt tidigare och i södra Sverige, har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	I områden där grönbenan häckar bör följande beaktas: Åtgärder som negativt påverkar områdets hydrologi bör inte genomföras. I många myrområden där gamla dikningsföretag medfört uttorkade marker bör möjligheten att restaurera området bedömas. Detta kan ske på ett ganska enkelt sätt genom att proppa igen gamla diken. På vissa uttorkade myrmarker som blivit bevuxna av tall och björk bör först en ordentlig gallring ske.
<i>Bevarandestatus:</i>	För närvarande gynnsam inom natura 2000-området.
<i>Uppföljning:</i>	Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A409 Orre; *Tetrao tetrix tetrix*

Beskrivning: Orren häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. Populationen ska vara stabil eller ökande.

Negativ påverkan:

- Fragmentering av orrens livsmiljöer – optimala livsmiljöer blir för små.
- För täta skogar.
- Lövrika, luckiga och flerskiktade skogar har de senaste 50 åren blivit allt ovanligare genom skogsbrukets ändrade inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar. Detta missgynnar orren som bl.a. är mycket beroende av björkens knoppar vintertid.
- Frånvaro av skogsbrand.
- Storskaligt skogsbruk.

Bevarandeåtgärder: För att upprätthålla gynnsamt bevarandestatus för orren krävs planering på landskapsnivå samt ett samarbete med och en förståelse från omkringliggande markägare så att artens krav på lämpliga livsmiljöer kan bli tillfredsställande inom åtminstone 75-100 km². Planeringen på landskapsnivå innebär bl.a. att naturvårdshänsynen i produktionsskogarna ändras så att lövskog prioriteras i högre utsträckning än idag, att luckiga, flerskiktade lövrika skogar tillåts existera samt att man regelbundet genomför naturvårdsbränningar som får utvecklas till lövbrännor.

Bevarandestatus: För närvarande gynnsam inom natura 2000-området.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare
